

Filmy nemecko-tureckého režiséra Fatiha Akina predstavil Oded Erez (USA) a Julia Aylin Kolcu (Turecko) v príspevku *Hudobné pohľadnice z Istanbulu*. Film *Gegen die Wand* (2004) sa odohráva v Hamburgu a Istanbule a vykresľuje tragický milostný príbeh dvoch mladých turecko-nemeckých prisťahovalcov. Kultúrne priestory Hamburg a Istanbul sú vykreslené s využitím populárnej a tradičnej hudby. Film je rozdelený do piatich dejstiev. Každé dejstvo je uvedené „hudobnou pohľadnicou“ – statickým záberom na kapelu sediacu a hrajúcu tradičnú tureckú hudbu na pozadí malebnej panorámy Istanbulu. V spojení hudobných pohľadníc so scénami s Akinovým dokumentárnym filmom *Crossing the Bridge: The Sound of Istanbul* (2005) sa objavuje zložitost' zdanlivo stereotypnej reprezentácie tureckej hudby. Spevák İdil Üner sa narodil v Nemecku, ale hovorí po turecky. Hudba, ktorá sa často hráva v turistických kluboch v Istanbule, je rómska. Túto pestrosť a mnohovrstvovosť sa snaží v dokumente ukázať nemecký hudobník a hudobný producent Alexander Hacke.

Prvým prispievateľom v poslednom bloku príspevkov bol Kai Aberg (Fínsko). V príspevku *Hudobné dokumenty a konštrukcia hudobnej identity fínskych Kaale – problémy terénneho výskumu, filmovej dokumentácie a identity fínskych Rómov*. V súčasnosti narastá počet hudobných dokumentov, etnografických filmov a internetových videí (natočených samotnými Rómami) o piesňach Rómov. Pretože tento hudobný žáner žil hlavne v rómskych komunitách, tieto filmy majú významnú úlohu pri priblížení rómskej kultúry majorite. Filmy podávajú čiastočný obraz reality – pravdivý alebo falošný – a autor si v článku kladie otázku, ako je etnická identita fínskych Kaale vyjadrovaná prostredníctvom hudobných doku-

mentov. Jana Belišová (Slovensko) v príspevku *Dokumentárny film a video ako okno do života rómskej hudby* predstavila svoje dva hudobno-vizuálne projekty: dokumentárny film *Cigaretty a pesničky* a DVD *Neve gila*. Film zaznamenáva týždenné pracovné stretnutie šiestich amatérskych rómskych spevákov a troch profesionálnych hudobníkov. Táto zostava sa už stretla viackrát, vytvorila spoločné skladby, ktorých základom sú starodávne rómske piesne a vo Veľkom Slavkove v evanjelickom kostole nahráva svoje prvé CD *After Phurikane*. Ako druhú predstavila projekt *Neve Gila / Nové rómske piesne*, ktorý je pokračovaním dlhodobého autorkinho terénneho výskumu, zameraného na rómske piesne a hudbu. Tentoraz mapuje a zachytáva vrstvu nových, moderných piesní *neve gila*, nazývaných aj rom-pop. Výstupom je spevník a DVD, ktoré sa skladá z audiovizuálnych nahrávok a MP3 zvukových nahrávok, ktoré sú rozdelené podľa tém. Záverečnú prezentáciu *Existenciálne zvukové stopy a vizuálne metafory. Rituálnosť baskickej chalaparty vo filme* predstavila Mária Escribano (Írsko). Rituálne používanie chalaparty a perkusií u Baskov takmer zaniklo, bolo však obnovené v 60. rokoch. Chalaparta sa stala ikonou boja za baskické sebaurčenie, v mnohých dokumentárnych filmoch o španielsko-baskickom konflikte hrá významnú ritualizačnú úlohu.

Večer sa účastníci sympózia v rámci exkurzie dozvedeli veľa zaujímavých faktov o histórii a súčasnosti mesta Zefat, jedného zo štyroch posvätných miest Izraela a centra kabalistického učenia. Spolu so sprievodcom navštívili umeleckú štvrť a synagógu. Posledný deň bol venovaný exkurzii v okolí Zefatu so zameraním na etnickú a náboženskú pestrosť regiónu.

Jana Belišová

Hudobné pramene – kultúrne dedičstvo Slovenska. Bratislava, 23. – 24. novembra 2011

Hudobné múzeum Slovenského národného múzea usporiadalo v dňoch 23. až 24. novembra 2011 medzinárodnú konferenciu s názvom *Hudobné pramene – kultúrne dedičstvo*

Slovenska vo Výstavnom pavilóne Podhradia SNM. Podujatie bolo realizované v spolupráci so Slovenskou muzikologickou asociáciou a s finančnou podporou Ministerstva kultúry

ry SR. Zámerom usporiadateľov bolo pripomenúť si 20. výročie samostatnej existencie Hudobného múzea v rámci múzeí SNM. Počas dvoch dní sa pred odbornou verejnosťou prezentovalo 25 referátov hudobných bádateľov zo Slovenskej a Českej republiky. Okrem niekdajších a súčasných pracovníkov Hudobného múzea SNM predstavili výsledky svojich bádání ďalší odborní, vedeckí a pedagogickí pracovníci.

Konferenciu otvoril príhovorom generálny riaditeľ SNM PaedDr. Rastislav Púdelka a PhDr. Edita Bugalová, PhD., riaditeľka Hudobného múzea SNM, ktorá zhodnotila aktivity a činnosť múzea za posledné desaťročie. Po úvodnom slove prezentovala svoj príspevok Edita Bugalová. Bližšie načrtla problematiku osudu hudobných pamiatok a ich postupného zhromaždenia v inštitúciách na našom území po roku 1918. Ďalšie referáty boli rozčlenené do siedmich tematických okruhov. Hudobnej kultúre a prameňom obdobia stredoveku sa venovali príspevky prezentované v prvom tematickom okruhu, v rámci ktorého predstavila najnovšie výsledky bádání Eva Veselovská, Janka Bednáriková a Rastislav Adamko.

V druhom tematickom okruhu konferencie odzneli referáty zaoberajúce sa notovými zbierkami a pedagogicky zameranou hudobno-teoretickou spisbou z pohľadu ich reflexie v dobovej a súčasnej muzikologickej spisbe. Klára Mészárosová vo svojom príspevku prezentovala hudobné pamiatky nachádzajúce sa v rukopisnom fonde Univerzitnej knižnice v Bratislave. Michal Hottmar poukázal na doterajšie teoretické spracovanie problematiky lutnovej hudby pochádzajúcej z územia Slovenska. Andrej Šuba priblížil učebnicu generálneho basu Jána Francisciho v kontexte hudobno-teoretickej spisby 18. storočia. Spôsob aktívneho využitia dobových sakrálnych vokálno-inštrumentálnych diel v pedagogickom procese výučby ponúkla Zuzana Zahradníková. Do druhého tematického okruhu bola začlenená aj posterová prezentácia Zlatice Kendrovej o duchovnej piesni.

Činnosť inštitúcie Hudobného múzea SNM a jej niekdajších pracovníkov zhodnocovali príspevky začlenené do rámca tretieho tematického okruhu, kde odzneli referáty väčšiny

pracovníkov Hudobného múzea SNM. Mária Krajčiová priblížila dlhoročné pôsobenie Juraja Šimka-Juhása a zhodnotila jeho prínos v rámci rozvoja hudobného múzejníctva. Výskyt pamiatok gregoriánskeho chorálu v zbierkovom fonde hudobnín Hudobného múzea SNM predstavila Sylvia Urdová. Hudobné pamiatky z obdobia 20. storočia nachádzajúce sa v zbierkovom fonde Hudobného múzea SNM prezentoval z aspektu ich postupného nadobudnutia, spracovania a dokumentácie Vladimír Čížik spolu s Danicou Štilichovou. Alexandra Tauberová formou osobných spomienok priblížila činnosť a vývoj Hudobného múzea SNM v období 1975 – 2000. Brigita Hradská predstavila techniky reštaurovania a spôsob uchovania notových pamiatok, ako aj ďalších zbierkových predmetov, ktoré sa nachádzajú v zbierkach Hudobného múzea SNM. Edukačný charakter mal referát Lucie Fojtíkovej, ktorá poukázala na využitie interaktívnych hudobných aktivít pri deťoch a mládeži v rámci prezentácie múzejného vzdelávacieho programu.

Ďalší tematický okruh bol venovaný príspevkom týkajúcim sa problematiky hudobnej ikonografie na území Slovenska. V rámci neho odzneli dva referáty. Špecifickú pozornosť tejto interdisciplinárnej vede z aspektu jej charakteristiky, systematiky a vedeckej reflexie aktuálneho stavu výskumov venovala Jana Kalinayová-Bartová. Marta Herucová vo svojom príspevku referovala o zobrazeniach Franza Liszta, ktoré sa nachádzajú v zbierkových fondoch viacerých slovenských inštitúcií (Galérie mesta Bratislavy, SNM – Múzea Bojnice, SNM – Múzea v Martine).

Hudobnými pamiatkami regiónu Spiša obdobia 16. a 17. storočia, ako aj ich reflexiou v súdobej hudobno-teoretickej spisbe, sa zaoberal piaty tematický okruh. Janka Petőczová sústredila svoju pozornosť na notové rukopisy nachádzajúce sa v Historickej knižnici Evanjelickej cirkvi a. v. v Levoči a ich muzikologickú reflexiu. V podobnom duchu predstavila Marta Hulková problematiku skúmania hudobnej zbierky z Levoče pochádzajúcej z obdobia 16. až 17. storočia. Katarína Burgrová reflektovala hudobné pramene južného Spiša z aspektu pramenného bádania posledného desaťročia.

Tematikou ďalšieho okruhu bola dokumentácia pamiatok hudobnej povahy významných osobností českej hudobnej kultúry. Prezentovala sa aktivita a činnosť pracovníkov Moravského zemského múzea v Brne. Veronika Vejvodová nám svojím referátom priblížila problematiku spracovania knižnice Leoša Janáčka. Projekt elektronického spracovania a sprístupnenia korešpondencie Aloisa Hábu predstavil Ondřej Pivoda.

Záverečný okruh zameraný na problematiku hudobnej organológie obrátil pozornosť jednak na hudobné nástroje a nástrojárov, ako aj na odbornú dokumentáciu a reštaurovanie nástrojov. Marian Alojz Mayer priblížil aj na základe osobných spomienok osobnosť Otomara Gergelyia a jeho činnosť reštaurátora organov. Referát Róberta Šebestu sa zamerával na ozrejmienie výroby basetových rohov v druhej polovici 18. a začiatkom 19. storočia v niekdajšom Prešporku nástrojármi Theodorom Lotzom a Franzom Schöllnastom. Dokumentácii hudobných pamiatok a trojrozmerných predmetov nachádzajúcich sa v Hudobnom múzeu SNM sa venoval Peter Jantoščiak, ktorý poukázal na spôsob spracovania a vývoj od pôvodnej formy katalogizačných kariet k postupnej digitalizácii záznamov, ktoré podložil bohatou obrázkovou prezentáciou. Andrej Čepec priblížil v svojom príspevku hudobné nástroje Johanna Nepomuka Batku, ktoré interpret a skladateľ pôvodne využíval v rámci svojich verejných vystúpení.

Široké spektrum prezentovaných tém a množstvo referátov vrcholne naplnilo zá-

mer usporiadateľov, ako aj očakávania odbornej verejnosti. Prínosom konferencie bolo nastolenie viacerých zatiaľ nezodpovedaných otázok, ako napríklad problematika evidencie a spracovania hudobných prameňov novodobými technológiami, pričom vzniká aj potreba systematického digitalizovania zbierkových fondov, čím sa pamiatky stanú zároveň ľahšie dostupnými verejnosti a nebude dochádzať k ich ďalšiemu znehodnocovaniu. Načrtla sa problematika používania značenia inštitúcií pôsobiacich na území SR v rámci medzinárodného značenia RISM či otázka používania adekvátnej podoby mien osobností hudobnej kultúry v spisbe v kontexte poslednej kodifikácie slovenského jazyka, kde pri ich zápise dochádza oproti ich pôvodnému tvaru k fonetickej zámene. Dospieť ku konsenzu pri riešení tejto problematiky je možné len na základe vecných diskusií zohľadňujúc viaceré aspekty. Konferencia nadniesla viaceré aktuálne otázky, ako aj protichodné názory na ich riešenia, s ktorými sa hudobní vedci stretávajú v súčasnosti. Z týchto a ďalších hľadísk predstavujú dôležitú úlohu ďalšie spoločné stretnutia, hoc i formou pracovných sedení pracovníkov venujúcich sa špecifickým problémom z rôznych oblastí hudobnej kultúry. V súčasnosti je už dostupný zborník z konferencie v elektronickej podobe na on-line zdroji: http://www.snm.sk/swift_data/source/hudobne_muzeum/pdf_dokumenty/Hudobne_pramene_2011_Komplet.pdf.

Andrej Čepec

Ján Cikker včera a dnes. Seminár k storočnici skladateľa. Bratislava, 14. decembra 2011

Pri príležitosti pripomenutia si stého výročia narodenia skladateľa Jána Cikkera (1911 – 1989) sa minulý rok usporiadali viaceré podujatia. K dôležitým akciám náležal nepochybne aj seminár *Ján Cikker včera a dnes*, ktorý dňa 14. decembra 2011 zorganizoval Ústav hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied, Katedra hudobnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

a Nadácia Jána Cikkera v priestoroch Múzea Jána Cikkera v Bratislave. Na podujatí odznelo osem príspevkov odborných, pedagogických a vedeckých pracovníkov z viacerých inštitúcií z Bratislavy približujúcich osobnosť a kompozičné myslenie skladateľa.

Konferenciu otvoril úvodným slovom Peter Michalica, predseda správnej rady Nadácie Jána Cikkera, ktorý poukázal na nedo-